

nél. Bécsben a' legelső kávéházat valami Koltschizky nevű Lengyel, ki mint tolmács Törökországban, ezen intézetekkel megismerkedett, állította fel 1683. Most valami kilenczvenre megy ott a' kávéházak száma, mellyek noha csinos 's ottan ottan gazdag készülletűek, de nagyságokra 's ékességekre nézve a' pesti kávéházakkal nem mérkőzhetnek. Pesten közel negyven kávéház van. Most a' mivel Europa csaknem minden városában vannak kávéházak, mellyek egy részt ujság 's mulattató leveleik, 's az öszvejövék kölcsönös társalkodásai által sokoldalú hasznót nyújtanak, de más részt a' korhelységnek 's ifjui kicsapongásoknak termékeny iskolái. *A. Balogh Pál.*

KAVIÁR (Ickari), Oroszországban készítetik a' tokhal, sőreg, viza 's más halak ikrájából. Letisztítatik ugyanis az ikra a' reá ragadó hártától, beszózatik 's egy hét múlva bors és apróra vágott vereshagyma tetetik hozzá. Így becsinálva megszárazítatik, 's mint valami jó csemege kenetik zsemlyére, kenyérre, és eledelül vetetik. Legjobb kaviár a' krimiai, mellyből évenként Kerts és Jenikale városokból 1500 tonnásca küldetik Moldvába 's a' Duna vidékeire.

KAZINCZY (Ferencz), a' magyar tudós Társaság történettudományi osztályában vidéki első rendes tag, született Ér-Semlyénben, Biharmegyében 1759. Oct. 27. neemes szülektől. Kilencz esztendő korában Késmárkra küldetett a' német nyelv tanulása végett 's onnan év multával Sáros-Patakra, hol iskoláit 1779-ben elvégezvén, Kassán, utóbb Eperjesen, végre Pesten törvényt gyakorla, 's itt gr. Ráday Gedeonnal esmerkedék meg, ki nagy befolyással vala az ifju lángoló lelkére, 's b. Orczy Lőrinczel, ki által 1784. Abaujban aljegyző lön. De gróf Török Lajos, a' kassai kerületben a' tanulmányok kir. igazgatójának ajánlására, II József már 1786 ugyan azon kerületben a' nemzeti iskolák felügyelőjévé nevezte. 'S midőn Kazinczy ezen hivatalban számos alája rendeltjei tiszteletét és szeretetét nyerte meg, más felől Bácsmegyeije (Kassán 1789.) és Gessnere (Kassán 1788.) őt a' kisded magyar község kedvenczévé, a' Magyar Museum (B. Szabóval és Bacsányival 1788 — 1792.) és Orpheus (Kassán 1790.) az ifju literatura egyik nagy befolyású írójává tették. Munkássága még nőtt, mikor II Leopold király által, minden többi nem-catholikus tisztviselekkel együtt, az iskoláktól elbocsátatott. A' Pesten öszveálló magyar játékszínt II Ráday Gedeon fiával Pállal segélte organisálni, 's repertoriumát Shakespearból, (Hamlet, Schröder után, Kassa, 1790) Molièreből, Göthéből, Lessingből 'stb fordított darabokkal nevelé. Szorgalmát azon szerencsétlenség sem törte meg, melly az 1793-diki történetek következtében érte; éltének kegyelmeze a' fejdelem, de Brünnben, Kufstein és Munkács váraiban hét esztendőt tölte szomorú fogságban. Itt lettek Yorick és Sallustius, Clavigo 's a' Vak lantos egyebekkel együtt rideg óráinak nyájas bukergetői. Kiszabadulása után harmad esztendőre öszvekelt atyai barátja leányával, gróf Török Zsófiával, kitől hét gyermek atya lön. Éltének gondoktól beborult második felét házi köre 's literaturai foglalatosságai deríték fel. Ezen időszakból valók számos versei, erdélyi utazása, kötetekre menő apróbb historiai, philologiai és aesthetikai dolgozásai, ön életírása, több külföldi új és régi classicusok fordításai. Ezek és még több fen nem említett munkái így jöttek ki: 1. Magyarország földi állapotjának leirajzolása (Kassa, 1775. 8.) 2. Az amerikai podocz és Kazimir keresztyén vallásra való megtérése. (Kassa, 1776. 8.) 3. Lanassa szom. ját. (M. játékszín, 4 köt. 1771). 4. Stella, Göthe után. (Pozsony, 1793. 8.) 5. Helikoni virágok 1791. (Pozs. 8.) 6. Paramythionok Herdertől. (Széphalom, 1793. 8.) 7. Sinopei Diogenes' maradványai (Pest, 1793. 12.) 8. Kazinczy egy-



velges fordításai. 1-ső k. (Széph. 1808. 8.) 9. Rochefaucould Maxim. (Bécs és Triest, 1810. 8.) 10. Vitkovics Mihályhoz. (Széph. 1811. 8.) 11. Tövissek és Virágok. (Széph. 1811. 8.) 12. Poetai berke. (Pest, 1813. 8.) 13. Kaz. munkái. (Pest, 1814—16. n. 8. 9 kötet.) 14. Előbeszéd Sallust-hoz. (Kassa 1824. 8.) 15. Pyrker, Szent Hajdan Gyöngyei. (1830. 8.) 16. Kazinczy utja Pannonhalmára, Esztergamba, Vácra. (Pest, 1831. 8.) 17. Lessing, Galotti Em. (Bajza, külf. játéksz. 1829. 8.) 18. Szenttörténetek az ó és új test. könyvei szerint. Patak. 1831. „Az ő gondja által jöttek még ki:“ a) Magyar Régiségek és Ritkaságok. 1808. (Pest, 8. 1-ső köt.) b) Dayka versei. (Pest, 1813. 8.) c) Báróczy minden munkái. (Pest, 1812. 8. köt.) d) Kis János versei. (Pest, 1815. 8. 3 köt.) e) Zrínyi minden munkái. (Pest, 1817. 8. 2 köt.) A' magyar tudós társaság igazgató tanácsa, Posonban, Nov. 17. 1830. a' történettudomány osztályában, melyben sok nyomtatott, még több nyomtatatlan dolgozásai vannak, vidéki első rendes taggá nevezé ki; 's Kazinczy azon rövid időt is, azon néhány hónapot, melyet halála előtt a' Társ. körében élt le, munka közt élte le. Augustus 22-dikén 1831. az eleven és ép aggastyánt a' keleti mirigy, rövid de nagy gyötrelmek után, előlte széphalmi magányában, élte 72d. — írói pályája 56d. évében.

KAZY Ferencz, Léván Barsvármegyében szül. Egyházi életnek választá, 's a' Jesuiták szerzetébe állván, életének nagyobb részét tanítással töltötte; hátramaradt idejét tudományos munkálkodásra fordítá, melynek e' következő iratok lőnek szüleményei: 1) „*Posthuma memoria, res pace belloque gestae comitis Stephani Koháry de Csábrágh etc.*“ (Nagyszombat, 1732, 12. r.) 2) „*Historia universitatis Tyrnaviensis societatis Jesu ad annum Christi 1735 ejusdem saecularem producta*“ (Nagyszombat, 1 37, 4. r.); és 3) „*Historia Regni Hungariae*“ mely az 1600-ik esztendőtol fogva 1681-ig terjed 's Nagyszombatban 1737 és 1749 nyomtatott ki 3 k. fél r. — A' két első kötet mindazáltal Timon munkájának lenni gyanttatik, 's csak rendezése tulajdonittatik Kazynak, ki egyébiránt a' harmadik kötetben részrehajlónak 's vallási buzgósága által elragadtatottnak mutatkozik.

KAZY János, Jezus szerzetebeli pap, a' hittudomány doctora 's 1728 a' nagyszombati főiskolák dékánja, szerzője volt egy illy czimű munkának: „*Brevis Commentarius rerum in Hungaria, Croatia et Transsilvania gestarum.*“ Kinyomtatásának helyét 's idejét nem tudjuk; Rél Mátyás „*Not. Regn. H.*“ 1. kötetének 483 lapján a' 9-dik §-ban tesz róla említést.

KECS (Anmuth), olly tetsző tulajdon (főkép a' nő személyeknél), melly a' csupa testi szépségen felül emelkedve, kitünő lelki tehetségekkel rokonul, 's kellemessége, gyengédsége, de egyszersmind méltósága által, az egyszerű szépségnél mélyebb behatást tesz a' férjfiui lélekre. A' kecs az egész lény testi és lelki alkatának megmagyarázhatlan összhangzásából ered, 's egyes részekre, p. o. kézre, szemre, homlokra 'sat. nem alkalmazható; noha általában a' kecses észfogata felteszi, hogy a' közönségeseknél ezek is sokkal kellemetesebbek, azaz szebbek és méltóságosabbak legyenek. Nem lehet pedig kecseseknek nevezni a' lelketlen tárgyakat, hanemha azok egyszersmind emberi eselekedettel volnának összekapcsolva; mert a' kecs bizonyos olly élénkséget jelent, mellynek a' nyugvó, a' mozdulatlan lényben is mutatkoznia kell. Ezen élénkség akar ártatlan vidámságban akar szelid komolyságban fejt ki magát: mindenkor édesen sovárgó érzést gerjeszt a' kecseset méltánylani tudó férjfiu szívében. (Vö. GKATIA, SZÉP.)